



ERZURUM – İSPİR – RİZE YOLU HAKKINDA RAPOR

Erzurum, Bayburt, Artvin ve Rize illerini birbirine bağlayan bir geçit noktasında bulunması ve daha da önemlisi 11 Mart 1912’de zamanın Erzurum valisi M. Emin Yurdakul’un Dâhiliye Nezaretine yazdığı bir raporlarda da ifade ettiği gibi Güneyi ve Doğuyu Karadeniz’e en kestirme yoldan bağlayan güzergâh üzerinde bulunmaları nedeniyle İspir ve Pazaryolu ilçelerinin stratejik bir konumda olduklarını ifade etmek abartı olmasa gerekir. O tarihte bile bu yolun, Erzurum-Trabzon yolunun bir alternatifi olmadığı, fakat Erzurum ve Rize vilayetleri arasındaki ticaretin artmasıyla bu vilayetlerde ekonomik canlılığa ve kalkınmaya neden olacağını ifade etmiştir. Bu raporda Erzurum-Rize yolunun öncelikli kısmının Erzurum-İspir yolu olduğu, buranın iyi bir şekilde yapılmadan İspir-Rize yolunun yapılmasının bir anlamı olmadığını belirtmiştir. Ayrıca bu yolun ve Erzurum-Doğubayazıt yolunun umumi yollar kapsamına alınması gerektiğini belirtmiştir.

İspir’ in ekonomik kalkınması, başta su olmak üzere önemli doğal kaynaklara ve güzelliklere, kültürel varlıklara, tarımsal kaynağın temeli olan arazinin kıt olmasına rağmen önemli yerel ürünlere sahip olması nedeniyle gelecekte kırsal turizme ve gittikçe gelişen eğitim kurumları dolayısıyla eğitim sektörüne bağlı olacaktır. Bu tespitlere rağmen, hem kırsal turizmin hem de eğitim sektörünün gelişmesi ancak ulaşım kalitesinin artmasıyla mümkün olacaktır. Ulaşımın kalitesi ise ancak yolların kısaltılması ve standartlarının yükseltilmesiyle artacaktır.

İspir ve Pazaryolu’nun ulaşımı derken birinci derecede İspir-Erzurum, ikinci derecede İspir-Rize, üçüncü derecede İspir-Bayburt ve dördüncü derecede ise İspir-Yusufeli ve Artvin yolları akla gelmektedir. Bunlardan özellikle İspir- Erzurum ve İspir-Rize bağlantıları, bu yolları en çok kullanan Erzurum’da yaşayan İspir ve Pazaryoluluların ve bu insanları temsil eden İspir-Pazaryolu Kültür, Yardımlaşma ve Kalkındırma Derneğinin ve yönetiminin öncelikle gündemini oluşturmaktadır.

Derneğimiz, yörenin kalkınması için öncelikli olarak İspir ve Pazaryolu ilçelerinin her yönden potansiyelinin belirlenmesi ve bu potansiyelin değerlendirilmesine yönelik projelerin önerilmesi için İspir Hamza Polat MYO ile Haziran 2008’de İspir Pazaryolu Tarih, Kültür ve Ekonomi Sempozyumunu düzenlemiştir ve sempozyum kitabının basımı için çalışmalarını sürdürmektedir. Daha sonra yine derneğimizin organizasyonu ile yerel yöneticilerimiz, bürokratlarımız, işadamlarımız ve öğretim üyelerimiz ile Atatürk Üniversitesi Rektörü Sayın Prof. Dr. Hikmet Kocak ziyaret edilerek İspir Hamza Polat MYO’nun geliştirilmesi, İspir’de bir Fakülte ve Pazaryolu’nda bir MYO kurulması istek ve arzusunu dile getirmek için ziyaret edilmiş ve Rektörün olumlu düşünceleri doğrultusunda katılımcı temsilcilerinin imzasıyla resmi müracaat yapılmıştır. Bu girişimin de katkısıyla İspir Hamza Polat MYO’na 5 ilave



**İSPİR – PAZARYOLU
KÜLTÜR, YARDIMLAŞMA VE KALKINDIRMA
DERNEĞİ**

Pelit Meydanı Doğu Apartmanı
Kat: 1 No:1 25200 ERZURUM
Tel: 442 233 4845
GSM: 530 400 7469
www.ispakalder.org

programın açılması YÖK'ten onaylanmış ve 2009–2010 öğretim yılında eğitime başlayacaktır. Ayrıca Atatürk Üniversitesi Senatosunun İspir'de 5 Temmuz'da yaptığı toplantıda İspir'de bir Fakülte ve Pazaryolu'nda bir MYO açılması kararı alınmıştır. Bu bir dizi faaliyetlerin devamı olarak 2009 Nisan ve Mayıs aylarında İspir ve Pazaryolu'nun kaymakam ve belediye başkanları ile ve daha sonra Erzurum'daki iş adamlarımız ve üniversitedeki öğretim üyelerimizle dernekte yaptığımız toplantılarda İspir'in ekonomik kalkınması için ulaşım durumunun iyileştirilmesinin hayati öneme sahip olduğu, tespit ve teyit edilmiştir. Bu toplantıların akabinde Karayolları Erzurum 12. Bölge Müdürü ziyaret edilerek ulaşım durumu ve önümüzdeki muhtemel ve olabilecek yatırımlarla ilgili olarak bilgi alınmıştır.

Çeşitli vesilelerle Erzurum'un ilçelerine dernek üyelerimizin yaptığı seyahatlerde ve benim en son 24 Mayıs'ta Rize-İspir-Erzurum güzergâhını da içine alan seyahatim de gözlemlediğimiz durum tespiti; maalesef İspir-Rize ve İspir-Erzurum yol güzergahından daha kötü, bakımsız ve kalitesi düşük yol olmadığıdır. İspir-Erzurum yolunda yamasız ve kasıssız yol olmadığı gibi heyelana uğrayarak bozulan ve kırılan kısımlarla ilgili bir çalışma da yapılmıyor ve yola sürekli taş ve toprağın düştüğü yerlerde istinat duvarı çalışmaları yoktur. Bu durumu, 6 Haziranda bir AB hibe projesi vesilesiyle İspir Hamza Polat MYO'nu ziyarete gelen Atatürk Üniversitesi Rektörü toplantıda yaptığı selamlama konuşmasında mealen 'İspir ve üniversite kampusu MYO' nun gelişmesini ve yeni bir fakülte açılmasını hak ediyor ancak yollarınız çok kötü' diyerek teyit etmiştir. Aynı şekilde İspir-Rize yolu, hem kasisler ve hem yamalarıyla çok kötü durumda ve özellikle Rize tarafından Ovit geçidinin zirvesine yaklaşıldığında durum içler acısıdır. 24 Mayıs 2009 itibariyle bir aydan fazla süredir açık olmasına rağmen Rize tarafından Ovit zirvesine yakın bölgede yığılan kar, yaklaşık 500m mesafede yolun yarısından fazlasını eriyerek ve yerleşerek kapatmıştır. Yolun üzerine düşen kaya ve toprak yığılmıştı ve bu mesafede arabalar yoldan değil yol kenarındaki şarampolden gitmekteydiler. Bu durum, yol açıldıktan sonraki bir aylık süre içerisinde yolda hiçbir bakım çalışması yapılmadığını göstermektedir.

Mecliste 4 milletvekili (ikisi hemşerimiz İstanbul milletvekili) ve hükümet kabinesinde bir bakan ile temsil edilen İspir ve Pazaryolu ilçelerimizin ulaşım durumu şu an itibariyle hiçte iyi değildir. Hem yolu kısaltma anlamında yatırıma dayalı bir çalışma yoktur, hem de yolun mevcut haliyle standardı düşük ve bakımı iyi değildir. Belki sayın bakanımız ve milletvekillerimiz sadece kendi yöreleri için değil, tüm Türkiye için çalışıyor denilebilir ve belki de bu doğrudur. Ancak, bu yolları en çok kullanan biz İspirililer ve Pazaryolulular olarak, kendi yöremiz için de en azından başka yerlere yapılan kadar yatırım ve bakım yapılmasını istemek de en doğal hakkımızdır.



İSPİR – PAZARYOLU
KÜLTÜR, YARDIMLAŞMA VE KALKINDIRMA
DERNEĞİ

Pelit Meydanı Doğu Apartmanı
Kat: 1 No:1 25200 ERZURUM
Tel: 442 233 4845
GSM: 530 400 7469
www.ispakalder.org

Orta vadede, Erzurum-İspir-Rize yolu Türkiye'nin her tarafında yapılan yatırımlar gibi (Örneğin; Gümüşhane, Kürtün ve Tirebolu yolu) tünel yatırımlarıyla 250 km'den yaklaşık 180 km'ye düşürülebilir ve standardı yükseltilebilir. 20. yüzyılın başında Erzurum valisi M. Emin Yurdakul'un da tespit ettiği gibi Güney ve Doğu'yu Karadeniz'e bağlayan en kısa, sürekli açık ve sağlıklı yol güzergâhı haline getirilebilir. Bunun için birkaç yatırım projesini gerçekleştirmek gerekmektedir. Bunları aşağıdaki gibi sıralayabiliriz.

Erzurum-İspir yolunun İstanbul yolu üzerinden Aşkale sınırına doğru batıya gidip tekrar aynı noktanın biraz kuzeyine düşecek şekilde doğuya gelinerek ve kuzgun barajı inşası sırasında servis yolu olarak yapılan Dallı Kavak güzergâhı takip edilerek yolun yaklaşık 40 km uzatılması önenebilir. Bunun için eskiden atlarla ulaşımın yapıldığı ve barajdan önceki yol güzergâhı olan Erzurum'un kuzeyindeki ova üzerinden başlayarak Ortuzi, Kuzgun, Sırlı, Arap Köyü ve Çatak güzergâhındaki yol hizmete açılabilir. Bunun için Ortuzi ve Kuzgun arasında 2-3 km'lik bir tünel inşaatı gerekmektedir. Ayrıca Şaban Köprüden sonra Gölyurt üzerinden batıya gidip tekrar aynı noktanın biraz kuzeyi olan İspir-Rize yol ayrımına gelmesinin önlenmesi ile yaklaşık 30 km yol kısalması sağlanmaktadır. Bunun için ise Karahan ile Akpınar köyleri arasındaki dereden girip, Köprüköy (Hortik) deresinden çıkacak yol güzergâhında 3-4 km'lik uzunluğunda bir tünelin yapılmasını gerektirmektedir. Bu iki kısaltma yapılarak Erzurum-İspir yolunun yaklaşık 80 km'ye düşürülmesi, İspir-Rize yolunun daha çok gündeme gelerek Ovit tüneli veya geçidinin yatırım planına alınmasını zorlayacaktır.

Öbür taraftan İspir-Rize yolunda ise, yolun 12 ay ulaşımına açık kalabilmesi için başlatılan kar tünellerinin kısa vadede tamamlanması, yol standardının yükseltilmesi ve bir kısmının bakımının yapılması gerekmektedir. Tüm bunlar yapıldığında orta veya uzun vadede Ovit tüneli projesinin de yatırım programına alınması zorlanacak ve belki de gerçekleşecektir.

Bu anlatılanlarda hareket edilirse, sonuç olarak aşağıdaki tespitleri yaparak siz ilgili ve yetkililerin dikkatini çekmeyi ve gereğini yapmasını arzu etmekteyiz.

1. Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'nin kalkınması da ancak yerel kalkınma ile olur. Bu çerçevede bir sivil toplum örgütü olarak çabamız, yöremize olan ulaşım güzergâhlarının iyileştirilerek yerel kalkınmanın hızlanmasına ve gerçekleşmesine katkıda bulunmaktır.
2. Kısa vadede Erzurum-İspir ve İspir-Rize yolunun gerekli küçük bakımlarının yapılarak tüm yolun yeniden asfaltlanması gerekmektedir. Çünkü mevcut haliyle, insanlar bu güzergâhı tercih etmemekte ve yöremize olan hareketlilik ciddi miktarda azalmaktadır.



**İSPİR – PAZARYOLU
KÜLTÜR, YARDIMLAŞMA VE KALKINDIRMA
DERNEĞİ**

Pelit Meydanı Doğu Apartmanı
Kat: 1 No:1 25200 ERZURUM
Tel: 442 233 4845
GSM: 530 400 7469
www.ispakalder.org

3. Orta vadede Erzurum-Rize şehirlerarası yolu olan bu yolun çift yönlü yol kapsamında yatırım programına alınması ve bununla birlikte daha önce bahsedilen Ortuzi ve Karahan tünelleriyle yolun güzergâhının kısaltılmasıdır.
4. Yine orta vadede önce kar tünellerinin tamamlanarak İspir-Rize yolunun 12 ay açık olmasının sağlanması, İyidere-İkizdere arasında programa alınan duble yol çalışmasının ve uzun vadede Ovit geçidi ve tünelinin bir çözüme kavuşturulmasıdır.
5. Mevcut haliyle doğal olarak düşük yoğunluklu olan bu yol güzergâhının, M. Emin Yurdakul'un da dediği gibi Güney'i ve Doğu'yu Karadeniz'e bağlayan en kestirme yol olacağına ve dolayısıyla Türkiye'nin en yüksek yoğunluklu yollarından biri haline geleceğine inanmaktayız

Ve sizin de inanmanızı ve gereğini yapmanızı arzu ediyoruz.

Şunu unutmamak gerekir ki, Erzurum, 19. yüzyılın sonlarında nüfusu ve canlılığıyla Türkiye'nin en önemli şehirlerinden biri iken özellikle son yarım asırda nüfus kaybına muhatap olmakta ve ekonomik canlılığını ve önemini büyük ölçüde kaybetmektedir. Diğer taraftan Rize'ye kadar gelen sahil yolu Erzurum gibi Doğu'nun en önemli bir merkezi aracılığıyla Güneye bağlantısını yapamamaktadır. Bu durum sahil yolunun işlevselliğini ve etkinliğini önemli ölçüde azaltmaktadır. Hâlbuki Rize-Erzurum üzerinden sağlanacak bu bağlantı çok ciddi yatırımlarla tamamlanan sahil yolunun ekonomiye katkısını artıracak, Rize ve Erzurum başta olmak üzere bölgedeki il ve ilçelere gerçekten çok büyük canlılık getirecek ve yörenin kalkınmasına hızlı bir ivme kazandıracaktır.

Dünyanın gelişmiş ülkelerinin ekonomik kalkınma tarihine bakıldığında, kalkınmanın yerelden başladığını, bunun ulaşım ağlarıyla tüm ülke sathına yayıldığı ve ulusal kalkınmayı sağladığı görülmektedir. Türkiye'nin kalkınması da ancak, yerel kalkınmaya ivme kazandıracak ve bu yerel kalkınmayı ülke sathına yayacak daha kısa ve kaliteli ulaşım ağlarının artmasıyla mümkün olacaktır. Erzurum-İspir-Rize yolunun da bu önemli ağlardan biri olduğunu kesinlikle unutmamak gerekir.

10.07.2009, Erzurum

Prof. Dr. Fahri YAVUZ
Yönetim Kurulu Başkanı